ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Шовот тумани

2024 йил 13 сентябрь

Шовот туманлараро иктисодий суди раиси, судья Б.Хайитбоев раислигида, судья ёрдамчиси Ш.Салаевнинг котиблигида, Шовот туманлараро иктисодий суди биносида, видеоконференция алокаси оркали очик суд мажлисида;

Даъвогар: Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармасининг "Гурлан глобал текс" масъулияти чекланган жамияти манфаатида,

Жавобгар: "Бирлашган пахтаси" фермер хўжалигидан 90.527.861 сўм асосий қарз ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича ишни даъвогар вакили Ф.Ниязметов (ишончнома асосида) иштирокида кўриб чиқиб, қўйидагиларни

аниклади:

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармаси (бундан буён матнда Палата деб юритилади) "Гурлан глобал текс" масьулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) манфаатини кўзлаб, Шовот туманлараро иктисодий судига даъво ариза билан мурожаат килиб, "Бирлашган пахтаси" фермер хўжалиги(бундан буён матнда даъвогар деб юритилади)дан 90.527.861 сўм асосий карз ундиришни сўраган.

Палата ишни ўзининг вакили иштирокисиз кўришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок қилган даъвогар вакили тушунтириш бериб, даъвони тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Бугунги суд мажлисида жавобгар вакили иштирок қилмади даъво юзасидан фикр билдирмади. Жавобгарнинг суд мажлисининг ўтказилиш куни, жойи ва вақти ҳақида тегишли равишда ҳабардор қилинганлиги тўғрисида ишда тегишли ҳужжатлар мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 128-моддасига кўра агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

Бундай ҳолда, суд ишни ИПКнинг 128, 170-моддаларига асосан уларнинг иштирокисиз кўриб чиқишни лозим деб ҳисоблайди.

Суд, ишда иштирок этувчи тарафлар вакилининг тушунтиришларини тинглаб, ишдаги хужжатларни тахлил қилиб қуйидаги асосларга кўра, даъво аризани тўлик қаноатлантиришни ва суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим деб топади.

Иш хужжатлари ва суд мухокамасидан аникланишича, тарафлар ўртасида 2022 йил 1 февраль куни "Пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид килиш бўйича" 113-сонли фьючерс шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1-бандида "Хўжалик" (бу ўринда даъвогар) мазкур шартноманинг 1.2 ва 1.4-бандларида кўрсатилган микдордаги пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани "Тайёрловчи"га (бу ўринда жавобгарга) қайта ишлаш ёки сотиш учун етказиб бериш, "Тайёрловчи" эса ушбу маҳсулотни олдиндан молиялаштириш ҳамда келишилган муддатларда муайян нарх бўйича ҳақини тўлаб харид қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Шунингдек, шартноманинг 6.2-бандига кўра, шартномада белгиланган микдорда ва ассортиментда, турлар бўйича муддатларда махсулот топширмаганлиги учун жавобгар даъвогарга топширилмаган махсулот қийматининг 30 микдорида жарима тўлаши белгиланган.

Шартноманинг 1.2-бандида "Хўжалик" 2022 йил бизнес-режасига асосан 45 гектар майдондан 190 тонна пахта хом ашёсини етказиб бериш мажбуриятини олган.

Даъвогар томонидан шартнома бўйича зиммасига олган мажбуриятларини бажариш учун жавобгарга агротехник тадбирларини молиялаштириш учун маблағлар, минерал ўғит, ёқилғи мойлаш ва бошқа маҳсулотлар ҳамда хизматлар учун 1.617.814.959,98 сўм молиялаштирган.

Бирок, жавобгар "Бирлашган пахтаси" фермер хўжалиги томонидан шартномада кўрсатилган 190 тонна махсулот ўрнига 115.094 кг пахта хом ашёси қисман етказиб берилган бўлиб, натижада 90.527.861 сўм қарздорлик вужудга келган.

Шу сабабдан палата даъвогар манфаатида, судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, шартномага асосан топширилмаган пахта хом ашёси учун 90.527.861 сўм асосий қарзни ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикасининг Фукаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади) 234-моддасига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ФКда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Мазкур ҳолатда тарафларнинг мажбуриятлари фьючерс шартномасидан келиб чиққан.

ФК 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Жавобгар томонидан шартнома бўйича зиммасига олган мажбуриятларни тўлиқ бажармаганлиги, келишилган миқдордаги пахта хом ашёсини даъвогарга топширмаганлиги ҳолати ишдаги ҳужжатлар ва судда аниқланган ҳолатлар билан тўлиқ тасдиқланади.

Юқоридагиларга асосан суд, даъво талабидаги асосий қарз ундириш талабини асосли деб ҳисоблаб, тўлиқ қаноатлантиришни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68-моддасига асосан ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг

қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Юқоридагиларга асосан, суд даъвогарнинг даъвосини тўлиқ қаноатлантириб, суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни, даъвогар томонидан тўлаб чиқилган суд харажатларини жавобгардан даъвогар фойдасига ундириб беришни лозим топади.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68, 118, 128, 170, 176-179-моддаларини қўллаб, суд

КАРОР КИЛАДИ:

Даъво аризаси тўлик каноатлантирилсин.

Жавобгар "Бирлашган пахтаси" фермер хўжалиги хисобидан даъвогар "Гурлан глобал текс" масъулияти чекланган жамияти фойдасига 90.527.861 сўм асосий қарз ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати жами 90.561.861 сўм ундирилсин.

"Бирлашган пахтаси" фермер хўжалиги ҳисобидан Олий суд депозитига ишни видеоконферецалоқа режимида кўриш билан боғлиқ 85.000 сўм ВҚА ҳаражати ундирилсин.

"Бирлашган пахтаси" фермер хўжалиги хисобидан Республика бюджетига 1.810.557,22 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал ҳилув ҳарори устидан шу суд орҳали Хоразм вилоят суди иҳтисодий ишлар буйича судлов ҳайъатига бир ойлик муддатда апелляция тартибида шикоят бериши, шунингдек биринчи инстанция судининг ҳонуний кучга кирган, апелляция тартибида курилмаган ҳал ҳилув ҳарори устидан олти ой ичида кассация шикояти беришга ҳаҳли.

Судья Б. Хайитбоев

